

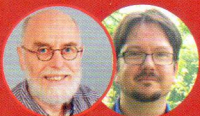
Opname van de gemeente¹

Deel 3

Dit is het derde en laatste deel over het geloofsthema 'de opname van de gemeente'. We noemen voor de duidelijkheid nog even de twee hoofdmodellen:

- Pretribulationisme: Christus neemt de kerk van de aarde weg (de opname), voordat (pre) de grote verdrukking op aarde begint.
- Posttribulationisme: De kerk blijft in de grote verdrukking op aarde en gaat Christus tegemoet bij zijn komst na (post) die verschrikkelijke tijd.

Een bijdrage van

drs. Gijs van den Brink
en DR. Raymond R. Hausoul

De keuze voor een van de twee modellen heeft naast de uitleg van Bijbelteksten voor een aanzienlijk deel te maken met theologische vooronderstellingen.² Op het moment dat iemand zich van een vooronderstelling bewust is en daarbij blijft, spreken we van een hermeneutische keuze. De vorige keer gingen we in op vooronderstellingen bij het lezen van de evangeliën. In deze bijdrage bespreken we vooronderstellingen bij het lezen van de brieven en het boek Openbaring en sluiten af met een conclusie.

De toorn van God en de grote verdrukking

Pretribulationisten stellen dat de grote verdrukking in intensiteit niet met vroegere verdrukkingen te vergelijken is (Mat.24:21). Ze stellen die grote verdrukking gelijk aan de periode vanaf Openbaring 6. Volgens de aardbewoners openbaart zich dan de grote dag van de 'toorn van het Lam' (Op.6:16-17). De toorn van God komt dan over de mensheid. De schrijvers van 1 Tessalonicenzen getuigen er van dat de gelovigen verlost/gered worden 'van de komende toorn' (1Tes.1:10). Voor pretribulationisten is dat een aanwijzing van een opname van de christelijke gemeente vóór de grote verdrukking. Die toorn van God komt, volgens hen, als een oordeel over de mensen die veronderstellen dat alles 'vrede en veilig' is (1Tes.5:3,9). Doordat de oudste handschriften in 1Tes.1:10 de woorden 'uit de toorn' (*ek tēs orgēs*) lezen, ondersteunt dit nog sterker het voorstel van een opname 'uit' de verdrukking.

Posttribulationisten stellen dat de 'komende toorn', waar Christus zijn volgelingen voor bewaart, over Gods eeuwige oordeel spreekt

(Joh.3:36; Rom.1:18). Er is vanuit de context van de brief aan de Tessalonicenzen geen aanwijzing dat de toorn in 1Tes.1:10 op de grote verdrukking zou moeten wijzen. In de paulinische brieven duidt de toorn van God overigens nergens op een grote verdrukking. 'Want Gods bedoeling met ons is niet dat wij veroordeeld worden, maar dat wij gered worden door onze Heer Jezus Christus' (1Tes.5:9). De uitspraak in 1Tes.1:10 laat zich daardoor ook uitleggen als een belofte dat de christenen in het oordeel zullen standhouden of niet in het oordeel zullen komen.

Als 1Tes.1:10 echter op de toorn in de grote verdrukking zou wijzen – wat nog maar de vraag is – dan komt daar meteen nog een volgende vraag bij voor het pretrib-standpunt: Als de volgelingen van Christus van de toorn van God in de grote verdrukking door de opname gespaard blijven, zullen de mensen die in de verdrukking tot geloof komen dan niet door God bewaard worden voor zijn toorn? De belofte in 1Tes.1:10 geldt immers ook voor hen. Hun omstandigheden herinneren aan Noach die veilig door God werd beschermd toen de toorn van God over de aarde kwam.

De Heer in de lucht tegemoet

Een essentiële Bijbeltekst voor het wegnemen of halen van de gelovigen is 1Tes.4:13-18. Deze tekst vermeldt echter alleen een ontmoeting tussen de christenen en Christus 'in de lucht' (1Tes.4:17). Er wordt niet vermeld wat daarna gebeurt. Daalt Christus op aarde neer of gaat Hij met de gelovigen naar de hemel? De Bijbeltekst zwijgt over deze vragen en biedt daardoor onvoldoende duidelijkheid om er een van de drie modellen

De opname van de gemeente. Deel 3

mee te onderbouwen. We vernemen enkel dat de gelovigen 'altijd met de Heer' zullen zijn (1Tes.4:17). Waar de Heer is zal de gemeente zich bevinden. Het signaal, de stem van de aartsengel en de bazuin van God doen echter niet denken aan een gebeurtenis die in het verborgene plaatsvindt. De beschrijvingen verwijzen naar een openbare gebeurtenis van wereldschokkende reikwijdte en betekenis.

De omschrijving 'de Heer tegemoet' (1Tes.4:17) herinnert aan het onthalen van een belangrijk persoon als een keizer of hooggeplaatste. Zo komen gelovigen uit Rome Paulus tegemoet (Hand.28:15). In dat geval sluiten de christenen zich bij Christus aan om vervolgens op aarde terug te komen. Het gaat dan niet om een opname van de gemeente vóór de jongste dag, zoals pre- en midtribulationisten veronderstellen, maar om een escorte door de gemeente op de jongste dag, zoals posttribulationisten stellen. Tegelijk is de term 'snel wegnemen' (*harpazō*) minder geschikt voor deze beschrijving. Christenen gaan niet rustig de Heer tegemoet. Ze worden van de aarde 'weggenomen' de Heer tegemoet. Door de parallel met Op.12:5, waar het kind naar de hemel wordt 'weggerukt' omwille van de dreigingen van de draak op aarde, blijft het idee bewaard dat ook de christenen in 1Tes.4:13-17 iets dergelijks meemaken.

Waar de gelovigen naartoe gaan, wordt daarbij niet vermeld. Het blijft bij een 'dan zullen we altijd bij hem zijn' (1Tes.4:17). Deze uitspraak herinnert aan de belofte van Jezus in Joh.14:3: 'Wanneer Ik een plaats voor jullie gereedgemaakt heb, kom Ik terug. Dan zal Ik jullie met me meenemen, en dan zullen jullie zijn waar Ik ben'.

De Geest en gemeente als tegenhouder

Pretribulationisten denken dat het bij de tegenhouder van de mens van de wetteloosheid in 2Tes.2:7 om de Geest van God gaat. Volgens hen is de conclusie die daaruit volgt dat de Geest zich van de aarde terugtrekt om de mens van de wetteloosheid zijn vrijheid te geven. Een volgende conclusie is dan, doordat de Geest van God in de gemeente woont, dat de gemeente van de aarde vertrekt (opgenomen wordt), opdat de gebeurtenissen in de grote verdrukking kunnen plaatsvinden. Doordat pretribulationisten hierbij de éne na de andere conclusie op elkaar stapelen, loopt hun uitleg groot gevaar. De zwakte hiervan komt al tot uiting als we beseffen dat er voor de identiteit van de tegenhouder in 2Tes.2 talrijke verklaringen zijn gegeven.

Er is onder uitleggers geen eensgezindheid over de vraag wie de macht of persoon is die de mens van de wetteloosheid tegenhoudt (zie de uitleg bij 2Tes.2:6). Tegelijk is het bedenkelijk dat de Geest na de opname van de gemeente niet meer op aarde zou zijn. Op welke manier komen mensen dan nog tot geloof in de grote verdrukking? Een gebruikelijk antwoord van pretribulationisten is dat de Geest niet meer op aarde in de gemeente woont (want die is opgenomen), maar er wel nog werkt. De vraag is dan wel wat het effect nog is van het wegnemen van de Geest voor de openbaring van de zoon van het verderf. Het blijft vreemd waarom het werk van de Geest op aarde dan het verschijnen van de mens van de wetteloosheid niet meer kan tegenhouden. Als de kracht van de Geest nog steeds mensen tot bekering kan leiden, waarom kan

diezelfde kracht dan niet de ontplooiing van de antichristelijke macht tegenhouden?

De vermelding van de antichrist

Posttribulationisten duiden er op dat christenen in de brieven meermaals worden gewaarschuwd voor de zoon van het verderf en de antichrist (2Tes.2:3-12; 1Joh.2:18,22; 4:3; 2Joh.1:7). Als de gemeente voor de openbaring van deze kwade macht zou worden weggenomen, zou het onlogisch zijn om hiervoor te waarschuwen.

Pretribulationisten verwerpen zich hiertegen door te stellen dat de apostelen ook schrijven voor toekomstige gelovigen die pas na de opname tot geloof zullen komen. Een nadeel hierbij is dan wel dat Paulus dit onderscheid tussen gelovigen in zijn tijd en gelovigen na de opname in zijn spreken over de toekomst niet benoemt (vgl. 2Tim.3:1-9).

Bewaren uit het uur van verzoeking

Een veelgebruikte tekst in gesprekken over de opname is Op.3:10: 'Omdat u het woord van mijn volharding hebt bewaard, zal Ik ook u bewaren uit het uur van de verzoeking, dat over het hele aardrijk zal komen, om te verzoeken hen die op de aarde wonen'. In plaats van 'bewaren uit' (*tērēsō ek*, SV) vertalen pretribulationisten deze woorden met 'bewaren voor' (NBS, HSV). In dat geval zouden we eerder de Griekse uitdrukking *tērēsō apo* verwachten. Pretribulationisten duiden de tekst zo dat God de gelovigen bewaart voor het uur van de verzoeking, namelijk door hen op te nemen in de hemel.

Posttribulationisten leggen het *tērēsō* ek anders uit. De enige andere keer dat Johannes de uitdrukking *tērēsō ... ek* gebruikt,

is in Joh.17:15. Daar gaat het eveneens er om de gelovigen te 'bewaren voor' de boze: 'Ik vraag niet of u hen uit de wereld weg wilt nemen, maar of u hen wilt "bewaren voor de boze"' (*tērēsēis ... ek tou ponērou*). In dit vers staat (1) het bewaren echter tegenover het wegnemen van de gelovigen; en (2) duidt 'bewaren voor' er niet op dat de gelovigen gevrijwaard blijven van de duivel. De uitspraak van Christus in Op.3:10 is gericht aan de trouwe gelovigen in de gemeente van Filadelfia. Dit betekent dat zij beschermd zullen worden in het 'uur van de verzoeking'. De tekst laat zich zo uitleggen als verwijzing naar een verdrukking die de gemeente in Filadelfia verwachtte dat zou komen (vgl. Op.2:9-10,22). De woorden 'die over de gehele wereld zal komen' geven aan dat met deze beproeving de komende eschatologische verdrukking wordt bedoeld (Dan.12:1; Mar.13:19) die in het vervolg van het boek Openbaring zo'n grote rol speelt.

De afwezigheid van de gemeente in Openbaring 4:1-22:15

Pretribulationisten geloven dat de gemeente is weggenomen voordat Openbaring 4 begint. Dat baseren zij op het feit dat het woord voor 'gemeente' (*ekklesia*) in Op.4:1-22:15 niet voorkomt. Er wordt enkel gesproken over 'heiligen, dienaren, broeders, gelovigen' in dat tekstgedeelte. Voor pretribulationisten is dat een aanwijzing dat de christelijke gemeente vanaf Op.4:1 op aarde geen rol meer speelt. De vierentwintig oudsten in Op.4-5 vertegenwoordigen volgens hen de verheerlijkte gemeente in de hemel die door de Heer is opgenomen.

Mid- en posttribulationisten duiden deze vierentwintig oudsten als een speciale

engelenklasse of als gestorven gelovigen, die als oudsten de hemelse gemeente vertegenwoordigen.³

Voor het moment van de opname wijzen pretribulationisten graag op de 'hemelvaart' van Johannes in Op.4:1. Johannes zelf spreekt hier echter anders over. Hij zegt dat hij 'in de geest' (Op.4:2) kwam en zo 'in de geest' in de hemel mocht komen om te zien 'wat na deze dingen gebeuren moet'. Openbaring 4 verplaatst ons in het hemelse gerechtshof met zijn troonzaal, waar het boek van het oordeel wordt geopend. Dat past niet bij de belofte van een 'altijd met de Heer zijn' (1Tes.4:17). Het gaat om Gods regering over de aarde en de vraag wie het oordeel daarover mag uitvoeren (Op.4-5).

Verder gebruikt Openbaring de term 'gemeente' ook enkel voor de zeven plaatselijke gemeenten in Klein-Azië. De universele gemeente blijft volgens pretribulationisten buiten beeld. Zowel posttribulationisten als mid- en pretribulationisten wijzen erop dat het getal zeven het bijbelse symbool van volheid is en concluderen hieruit dat deze zeven gemeenten representatief zijn voor alle gemeenten in Klein-Azië en zo ook voor de kerk in het algemeen. Dat de hele kerk met het gebeuren in Openbaring gemoeid is, blijkt ook uit het wereldwijde karakter van de oordelen die in dit boek beschreven worden.

Zoals gezegd, is er in Openbaring wel sprake van heiligen, dienaren, broeders en gelovigen op aarde (o.a. Op.13:7,10; 16:6; 17:6,14; 18:24). Het paradigma van de pretribulationisten laat het echter niet toe om hierbij aan volgelingen van

Jezus te denken, die deel uitmaken van de gemeente. De term 'gemeente' reserveren zij voor de Joodse- en niet-Joodse gelovigen die sinds Handelingen 2 één lichaam vormen en als één bruid door haar Heer bij de opname voor de verdrukkingen in Openbaring 4-19 zijn opgenomen. Methodisch gezien is deze duiding vanuit het ontbreken van de term 'gemeente' onbevredigend. In Bijbelboeken als Marcus, Lucas, Johannes, 2 Timotheüs, Titus, 1-2 Petrus, 1-2 Johannes en Judas ontbreekt de term 'gemeente' eveneens, zonder dat daar door pretribulationisten consequenties aan worden verbonden.

De bruiloft van het Lam

Het is gebruikelijk eschatologische uitspraken in een chronologisch verband te plaatsen. In Openbaring 19 bezingt de hemelse schare de komst van Christus (Op.19:11-21), bij de bruiloft van het Lam (Op.19:6-9). Voor pretribulationisten is dat een indirecte aanduiding dat de gemeente, als bruid van het Lam (2Kor.11:2), in de hemel is opgenomen om daar eerst met Christus te 'huwen' en dan met de Heer op aarde terug te keren.

Posttribulationisten lezen Openbaring 19 niet strikt chronologisch. In een vooruitblik op wat nog komen gaat, bezingt de hemelse schare het aanstaande universele koningschap van God (Op.19:6), de bruiloft van het Lam (Op.19:7) en het messiaanse bruiloftsmaal (Op.19:8). Net zoals de val van Babylon werd bezongen als een voldongen feit (Op.14:8), nog voordat die val had plaatsgevonden (Op.17-18), wordt ook in Op.19 bezongen wat pas in een later stadium (Op.20-21) gerealiseerd wordt. Het bruiloftsmaal kan op die manier na de komst van Christus op aarde plaatsvinden, waarbij

de vogels dan zijn uitgenodigd voor de grote maaltijd van de afvalligen (Op.19:17-18).

Conclusie

Uit het voorgaande laat zich vaststellen dat de kwestie over het vraagstuk wanneer Christus terugkomt voor zijn gemeente niet eenvoudig is. Ook in de evangelische beweging is er altijd verdeeldheid over deze materie geweest. Interactieve debatten tussen vertegenwoordigers van de verschillende visies op dit thema laten veelal zien dat het onderlinge gesprek menig hermeneutische vooronderstelling blootlegt waarmee iemand naar de Bijbel kijkt. Dat is zowel het geval in de theologische reflecties als bij de exegese van Bijbelteksten. In beide gevallen kleurt het gekozen paradigma de bril waarmee men naar de boodschap van de Bijbel kijkt.

Grotendeels is het vraagstuk rondom de opname gemoeid met de vraag naar de juiste interpretatie van Bijbelteksten. Zo waken pretribulationisten er scherp voor om [A] uitspraken die over een begrensde landbelofte gaan (groot-Kanaän) en zich met instructies tot een specifiek volk (het trouwe etnische Israël) richten, te onderscheiden van [B] uitspraken die over een belofte gaan aan leerlingen uit alle volken die volgelingen van de Messias zijn geworden. Dat scherpe onderscheid heeft tot nadeel dat parallellen en verbanden tussen de bijbelse beloften van A en B vervagen.

Posttribulationisten volgen eveneens het onderscheid tussen het etnische Israël en de andere volken. Vanuit de nadruk op Gods weg met de volken vanaf Handelingen 2

De opname van de gemeente. Deel 3

ligt echter het gevaar op de loer dat de verschillen tussen de bijbelse beloften van A en B vervagen en er zulk een nadruk komt op de vervulling van de beloften van categorie B in Christus dat er minder aandacht is voor de specifieke beloften van categorie A.

In dit artikel is menig keer naar voren gekomen hoe sterk het gekozen paradigma er toe kan leiden dat bepaalde facetten – waar het andere paradigma dan weer meer oog voor heeft – verloren gaan bij de Bijbeluitleg. Pretribulationisten zijn dan geneigd hun leer van de opname in Bijbelteksten in te lezen, waar deze leer nagenoeg niet voorkomt. Posttribulationisten neigen er van hun kant dan weer toe het onderscheid tussen Israël en de gemeente te verkleinen en de aards-concrete oudtestamentische beloften van een groot-Kanaän te vergeestelijken tot de belofte van een nieuwe hemel en aarde.

Kerkhistorisch hielden beide paradigma's elkaar aardig in evenwicht en doken er ook binnen de modellen allerlei verschuivingen op. Pretribulationisten hielden in het begin nauwgezet vast aan een klassiek dispensationalisme, maar kozen afgelopen decennia steeds meer voor een progressief-gematigd dispensationalisme. Posttribulationisten waren aanvankelijk veelal verbonden met een klassieke verbondstheologie, maar kozen afgelopen decennia steeds meer voor een progressief-gematigde versie daarvan.¹ In beiden modellen omarmde men die elementen van de ander die evenwicht in het eigen model moest brengen. Deze situatie leidde ertoe dat er ook door de schrijvers van de StudieBijbel aandacht aan deze beweging is

gegeven. Er is gekozen voor een zorgvuldige onderscheiding in de bijbelse teksten tussen Israël en de volken, tussen volgelingen van Jezus en hen die Hem afwezen, tussen een trouw en ontrouw Israël, tussen gelovigen uit de volken en gelovigen uit de Joden die door het heilswerk van Christus samen in één lichaam bijeen zijn gebracht. Door gebrek aan Schriftplaatsen die 'bewijs' leveren voor een opname vóór de grote verdrukking of voor de dag van de Heer, is er gekozen voor de uitleg dat de opname van de gelovigen bij de wederkomst van Christus plaatsvindt, in het besef dat al ons kennen 'ten dele' is (1Kor.13:9). Wanneer Koning Jezus met de wolken van de hemel verschijnt, zullen de gelovigen hun geliefde Heer in de lucht tegemoet gaan.

- ¹ Dit artikel is met uitvoerige voetnoten aanwezig in: Raymond R. Hausoul en Gijs van den Brink, 'De opname van de gemeente', in e-Bijbelcommentaar, red. Gijs van den Brink, Hans Bette en Raymond R. Hausoul, SBNT (Doorn: CvB, 2023), <https://online.studiebijbel.nl>.
- ² Er is nog een derde model. Midtribulationisme: Christus neemt de kerk in het midden (mid) van de grote verdrukking op. Deze visie kreeg in Nederland echter veel minder aanhang dan de andere twee.
- ³ Gijs van den Brink, Hans Bette en Raymond R. Hausoul, red., e-Bijbelcommentaar Openbaring, SBNT 27 (Doorn: CvB, 2014), Op.4:4. <https://online.studiebijbel.nl>